

Till ledamöterna i riksdagens justitieutskott

Onsdag 4 november 2015

Angående proposition 2014/15:148, domstolsdatalag, för beredning i utskottet den 5 november 2015

Inför utskottets beredning i ovan nämnda proposition vill vi – Svenska Journalistförbundet och Föreningen Grävande Journalister - fästa din uppmärksamhet på regeringens hantering av författningskommentaren till § 18 i förslaget till domstolsdatalag.

Författningstexten lyder:

Personuppgifter i avgjorda mål och ärenden

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om begränsningar för behandling av personuppgifter som hänför sig till ett mål eller ärende som har avgjorts genom en dom eller ett beslut som har fått laga kraft.

I kommentaren till lagtexten nämns som exempel på sådana ytterligare föreskrifter följande:

”Det kan t.ex. röra sig om att begränsa möjligheterna att söka efter personnummer och namn i avgöranden som har fått laga kraft.”¹

Detta tillägg har dock ej underställts remissinstanserna för yttrande. Vi har således inte fått möjlighet att ta ställning till författningskommentaren som tillsammans med lagtext utgör grund för rättstillämpning.

¹ Prop. 2014/15:148, sid 115

Kommentaren hänvisar till kapitel 13 i propositionens motivdel. Där framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ”kan meddela ytterligare föreskrifter om begränsningar för behandling av personuppgifter som hänför sig till ett mål eller ärende som har avgjorts genom en dom eller ett beslut som har fått laga kraft.”²

Enligt regeringen bör dessa vara ”relativt detaljerade... och bör kunna justeras ganska ofta”.³

Trots denna beskrivning nämns varken personnummer eller namn i motivtexten.

Tillägget i författningskommentaren till § 18 är således varken underställd remissinstanserna för kommentaren, ej heller motiverad i propositionen. Vi vet således inte varför tillägget har kommit till.

I realiteten är tillägget en stark uppmaning till sekretess. Sekretessbedömning ska dock göras enligt reglerna i offentlighet- och sekretesslagen. Vid varje förändring i OSL, både vad gäller ny författningstext eller lagens tillämpning, ska alltid offentlighetsintresset ställas mot intresset av enskild individs integritet. Någon sådan proportionalitetsavvägning har inte gjorts när det gäller tillägget.

Även om tillägget inte utgör lagtext, har författningskommentarer stor betydelse vid rättstillämpningen, eftersom domstolarna hämtar vägledning från kommentaren när de ska tillämpa den nya lagen.

Vi saknar också en beskrivning i propositionen vilka konsekvenser tillägget kan få, men vi kan visa på en önskad sådan.

Naturligtvis ska den personliga integriteten skyddas så mycket som möjligt. Men tillägget i författningskommentaren kan komma att skada integriteten istället för att skydda den.

Det är nämligen tillgången till personnummer och namn som gör det möjligt att undvika att peka ut fel person i känsliga sammanhang. Det är naturligtvis extra viktigt att rätt person beskrivs, framför allt vid grova brott.

Vid granskning av domstolarnas och andra rättsvårdande myndigheter är sökningar på personnummer ett viktigt verktyg i den journalistiska yrkesutövningen. Ansvarsfulla medier har använt sig av denna metod sedan länge för att få korrekt information i exempelvis brottmål. Dessa uppgifter hanteras självfallet varsamt och ansvarsfullt i enlighet med mediebranschens etiska spelregler.

² Prop. 2014/15:148, sid 83

³ Prop. 2014/15:148, sid 83

Med hänvisning till ovan, uppmanar vi utskottet att föreslå riksdagen att nu nämnda tillägg utmönstras ur lagförslaget.

Författningstexten och kommentaren i övrigt ger enligt vår åsikt ett fullgott skydd för den enskildes integritet, utan att samtidigt försvåra för en seriös granskning av domstolarnas verksamhet.

Som bilaga återfinns Journalistförbundets pressmeddelande angående propositionen samt förbundets remissyttrande på utredningen.

Med vänlig hälsning

Jonas Nordling
ordförande Svenska Journalistförbundet

Stephen Lindholm
ordförande Journalistförbundets öppenhetsgrupp

Terje Carlsson
ordförande Föreningen Grävande Journalister

Fouad Youcefi
reporter SVT-Uppdrag granskning
adjungerad ledamot Föreningen Grävande Journalister